

П'ЯТІ ШРАГІВСЬКІ ЧИТАННЯ У ЧЕРНІГОВІ

26 вересня 2012 р. в Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику Михайла Коцюбинського проведено П'яті Шрагівські читання, присвячені життю та діяльності уродженця Седнева, відомого українського громадського й політичного діяча, члена Української Центральної Ради, чернігівського адвоката Іллі Людвиговича ШРАГА (1847–1919) у контексті його доби.

Організатори: Інститут історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка, Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник М.М. Коцюбинського за сприяння Українського інституту національної пам'яті.

Сергій БУТКО, модератор конференції, науковий співробітник, представник Українського інституту національної пам'яті у Чернігівській області, відкриваючи науковий форум, нагадав, що читання проводяться з 2007 року. Склад організаторів та головних установ, фахівці яких беруть участь у читаннях, з того часу незмінний і тільки розширюється. Серед традиційних авторитетних наукових установ-партнерів національного рівня він назвав Інститут історії України НАН України.

Ігор КОЦЮБІНСЬКИЙ, директор Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника Михайла Коцюбинського відзначив велике значення Шрагівських читань у розвитку дослідження історії та культури України та рідного краю.

Олександр КОВАЛЕНКО, голова обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, професор, не тільки високо оцінив роль і місце цього традиційного наукового форуму у дослідженні вітчизняної та регіональної історії, але нагадав про автора ідеї її проведення – чернігівського історика, доцента Тамару ДЕМЧЕНКО. Він, як відповідальний редактор, із задоволенням поінформував про щойно виданий другий випуск збірника статей і матеріалів «Шрагівські читання».

У першій доповіді «Нариси історії Української революції 1917–1921 рр.: концепція видання» доктор історичних наук, професор, завідувач відділу історії Української революції 1917–

1921 рр. Інституту історії України НАН України, Владислав ВЕРСТЮК підкреслив, що Українська революція початку ХХ ст. була цілком самодостатнім явищем, під час якої український етнос почав перетворюватися у модерну політичну націю. Зокрема, він відзначив великий інтерес науковців країни до цієї знакової події: у нашій незалежній державі з історії Української революції 1917–1921 рр. захищено понад 500 докторських і кандидатських дисертацій.

Відомий історик повідомив, що вже у «Науковій думці» видано перший том «Нариси історії Української революції 1917–1921 рр.», створений творчою групою вчених під його керівництвом, і підготовлено до друку другий. Він із задоволенням відзначив, що читачі найбільше із усіх видань читають і скачують із сайту Інституту історії України саме електронну версію книги «Нариси історії Української революції 1917–1921 рр.»

Доктор історичних наук, професор кафедри українознавства Чернігівського державного інституту економіки і державного управління Віктор ШЕВЧЕНКО у доповіді «Автобіографія» Іллі Шрага як історичне джерело» показав приклад аналізу історичних документів. Дослідник, зокрема, наголосив, що Ілля Шраг у Державній думі відстоював право існування української мови у Російській імперії.

На конференції виступили: Олена ІСАЧЕНКО, старший науковий співробітник Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського – на тему «Доповідь І. Шрага про запровадження української мови в народних школах: нові факти і висновки»; Тарас ЄРМАШОВ, науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, заступник головного редактора молодіжного політичного альманаху «Молода нація», журналіст – на тему «Літератори – уродженці Чернігівщини у візії С. Єфремова»; Віталій СКАЛЬСЬКИЙ, кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту історії України НАН України – на тему «Діяльність громадських об'єднань адвокатів в Україні протягом 1917–1920 рр.»; Олександр ТАРАСЕНКО, кандидат історичних наук, докторант Київського національного університету імені Т. Шевченка – на тему «Емеритальна каса духовенства Чернігівської

пархії у другій половині XIX – на початку XX ст.»; Ірина ЕТКІНА, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії Центрально-Східної Європи Інституту історії, етнології та правознавства імені О. М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка – на тему «Політичні переконання селянства Чернігівщини за доби Української революції (1917–1919 рр.)»; Наталія БОЙКО, вчителька історії ЗОШ I–III ступенів № 32 м. Чернігів – на тему «Діяльність Юрія Виноградського на чолі Чернігівського губернського комітету охорони пам'яток мистецтва і старовини»; Світлана СЕРГЕСЬВА, старший науковий співробітник Чернігівського обласного історичного музею імені В. В. Тарновського – на тему «Громадсько-політична діяльність І. Шрага в контексті подій Української революції на Чернігівщині (1917–1919 рр.)»; Оксана ОНЩЕНКО, кандидат історичних наук, доцент Чернігівської філії Київського славистичного університету – на тему «Діяльність Чернігівського Жіночого Союзу у регіоні протягом 1917 р.»; Ольга ГЕЙДА, кан-

дидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології України Інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка – на тему «Микола Ілліч Шраг у «Біобібліографічному словнику видатних діячів Чернігівщини» Д.П. Бочкова»; Тамара АНДРІЙЧУК, кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Чернігівського державного технологічного університету – на тему «Чернігівці в лещатах радянської тоталітарної машини (на матеріалах справи Ананія Лебеда)».

Тамара ДЕМЧЕНКО, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології України Інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка, виступила наприкінці наукового заходу з доповіддю на тему «Виборзька відозва в житті Іллі Шрага». Вона оголосила, що всі доповіді та наукові повідомлення учасників наукової конференції будуть видані у третьому випуску збірника статей і матеріалів «Шрагівські читання».

Сергій Зозуля (м. Ніжин)

II МІЖНАРОДНІ СПАСЬКІ ЧИТАННЯ В НІЖИНІ ТА БАТУРИНІ

26–28 вересня 2012 р. у містах Ніжині та Батурині Чернігівської обл. відбулися II Міжнародні Спаські наукові читання, присвячені 115-річчю від дня народження Ф.Г. Спаського. За два роками після проведення перших Спаських читань (жовтень 2010 р.) колишнє найбільше полкове місто Лівобережної України й остання столиця Гетьманщини приймали науковців і гостей з усіх куточків України, а також із Росії та Франції. Співорганізаторами форуму виступили Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, Національний історико-культурний заповідник (НІКЗ) «Гетьманська столиця», Інститут історії України НАН України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Ніжинська міська рада та Ніжинський краєзнавчий музей імені Івана Спаського (НКМ), який став базовою приймаючою стороною.

Оргкомітет після майже річної підготовчої роботи напрацював і запропонував учасникам та гостям читань вельми цікаву й насичену програму – як наукових, так і культурних заходів.

Останніми найбільше був насичений перший день читань (26 вересня), складений організаторами виключно з культурно-екскурсійних заходів: екскурсії залами історичного відділу НКМ, оглядової екскурсії історичним центром Ніжина, екскурсії до Музею рідкісної книги бібліотеки НДУ імені Миколи Гоголя, а також відвідання найвеличніших храмів міста – перлини архітектури Українського Відродження Миколаївського собору (1654–1658) та величної грецької Всіхсвятської церкви (1760–1805). У приміщенні останнього – з благословення настоятеля храму та одного з меценатів проведення Спаських читань о. Сергія (Чечина) – відбувся концерт духовного співу Дитячого зразкового хору «Сяйво» Ніжинської дитячої музичної школи (керівник – і директор школи – С.О. Голуб). Наступні два дні – 27–28 вересня – також супроводжувалися екскурсійною програмою: відвіданням Меморіалу «Пам'яті Героїв Крут» (с. Пам'ятне Борзнянського району Чернігівської обл.) та музеїв НІКЗ «Гетьманська столиця» (Палац гетьмана Кирила